

до програм юридичних факультетів не лише як окремих предметів, а й «горизонтально» в кожній правовій дисципліні (кримінальне право, цивільне право тощо).

Державам-членам рекомендовано забезпечити вивчення стандартів Конвенції при первісній підготовці та підвищенні кваліфікації представників професій, пов'язаних з правозастосовною діяльністю і триманням під вартою, зокрема, працівників правоохоронних органів, які повинні добре знати права осіб, гарантовані Конвенцією, та їх тлумачення Європейським судом з прав людини, для того щоб запобігти порушенням передусім статей 3, 5 і 8 (заборона катування, право на свободу і особисту недоторканість, право на повагу до приватного і сімейного життя) [2, п. 7, 13, 14]. Як складова підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів можуть бути організовані спеціальні семінари.

Отже, подальша розбудова України як правової держави, її інтеграція до Європейського співтовариства, виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань з гарантування і дотримання основоположних прав і свобод людини, вимагає акцентування особливої уваги на їх вивченні як майбутніми фахівцями з правоохоронної діяльності, так і діючими співробітниками органів Національної поліції в рамках підвищення своєї професійної кваліфікації. В частині організації університетської освіти доцільним та сучасним вбачається введення факультативних курсів чи сертифікаційних програм з питань викладання порядку забезпечення прав і свобод людини у правоохоронній діяльності через призму європейського чи іншого міжнародного досвіду з залученням фахівців з країн ЄС, де у цій царині досягнуто значних успіхів.

Список бібліографічних посилань

1. Конвенція з прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 23.03.2019).

2. Рекомендація Rec(2004)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці : від 12.05.2004 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_573 (дата звернення: 23.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 351:342.734:331.34

КОСТЯНТИН ЛЕОНІДОВИЧ БУГАЙЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент,

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-2429-5010>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Соціальний захист поліцейських безпосередньо пов'язаний із особливістю їх правового статусу як представників держави; питаннями престижності служби, ефективності виконання поліцейських завдань та функцій та ін. Отже заходи соціального захисту мають компенсувати складність та напруженість служби в поліції, стимулювати службову діяльність та дисциплінувати особовий склад, створювати умови для мінімізації корупційних правопорушень в діяльності поліцейських.

Сьогодні керівництво МВС України та Національної поліції пропонують створити додаткові механізми мотивації поліцейських серед яких маємо відмітити підвищення заробітної плати, компенсацію за винайм квартир, розбудову системи фінансового лізингу на придбання власного житла тощо. Голова Національної поліції Сергій Князєв зазначає, що соціальні гарантії працівників – найважливіше питання на шляху розбудови відомства.

В той же час слід зазначити, що ефективний соціальний захист поліцейських неможливий без належного нормативно-правового забезпечення, яке має не тільки закріплювати їх соціальні права, але й створювати певні соціальні гарантії їх реалізації.

Вважаємо, що слід удосконалити соціальний захист поліцейських, які вимушені винаймати житло та передбачити механізм компенсації їх витрат. Для цього пропонується удосконалити

зміст частини 5 статті 96 Закону України «Про Національну поліцію», оскільки в ній закріплено право керівників виплачувати компенсацію поліцейським, які не мають власного житла в населеному пункті, де вони проходять службу, і винаймають житло на підставі договору житлового найму. Разом з цим ми вважаємо, що це має стати обов'язком, а не правом, яким на сьогодні керівники поліцейських органів можуть скористатися на свій власний розсуд, і яке може нести в собі певні корупційні ризики.

Позитивним імпульсом і заохоченням до вступу на службу в поліцію та підвищення ефективності виконання службових завдань, може стати запровадження системи різноманітних пільг, які б надавалися поліцейським. Важливим кроком у цьому напрямі є повернення встановлених раніше пільг на оплату житлово-комунальних послуг поліцейськими.

У зв'язку з цим пропонуємо додати до Закону України «Про Національну поліцію» статтю 96-1 «Оплата житлово-комунальних послуг» наступного змісту: «1. Поліцейські, які проходять службу в поліції мають право на 25-відсоткову пільгу на оплату житлово-комунальних послуг. 2. 50-відсоткову пільгу отримують пенсіонери, звільнені зі служби за віком, хворобою або за вислугою років працівники поліції (міліції); а також, які постраждали в результаті Чорнобильської катастрофи, ветерани органів внутрішніх справ, вдови (вдівці) померлих (загиблих) ветеранів органів внутрішніх справ; звільнені зі служби поліцейські, які стали інвалідами під час проходження служби; поліцейські а також члени їх сімей, які померли після звільнення зі служби в поліції внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання службових обов'язків, внаслідок протиправних дій третіх осіб або під час дій, спрямованих на рятування життя людей або усунення загрози їхньому життю незалежно від місця виконання таких обов'язків. 3. Право на 75-відсоткову пільгу мають учасники бойових дій і особи, прирівняні до них. 4. 100-відсоткова пільга передбачена для інвалідів війни і осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною».

Також у контексті покращення соціального забезпечення працівників поліції, слід наголосити на необхідності запровадження обов'язкового державного соціального страхування поліцейських. Зазначена пропозиція має знайти відображення в окремій статті закону України «Про Національну поліцію» 96-2 «Державне особисте страхування працівників поліції». До її змісту слід внести наступні положення: «1. Працівники поліції підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню за рахунок коштів державного бюджету на випадок загибелі або смерті на суму десятирічного грошового забезпечення за їх останньою посадою, а в разі поранення, контузії, травми або каліцтва, захворювання чи інвалідності, що сталися у зв'язку з виконанням службових обов'язків, – у розмірі від шестимісячного до п'ятирічного грошового забезпечення за їх останньою посадою (залежно від ступеня втрати працездатності). 2. Порядок та умови страхування працівників поліції встановлюються Кабінетом Міністрів України».

Важливим елементом соціального захисту поліції є оплата праці. Грошове забезпечення поліцейських має велике значення для підвищення престижу служби, а також зміцнення законності і дисципліни. У розвинутих країнах Європи та США платня поліцейським найчастіше встановлюється у таких розмірах, які дозволяють вести гідний спосіб життя. Таким чином, відповідний розмір грошового забезпечення поліцейських підвищує їх соціально-правовий статус, дає можливість відчувати себе повноцінними членами суспільства. У зв'язку із цим вважаємо доцільним на законодавчому рівні встановити, що грошове забезпечення поліцейських повинно бути не менше 10 прожиткових мінімумів або 5 мінімальних заробітних плат, встановлених законодавством.

Окрім загальних питань соціального захисту поліцейських, вважаємо доцільним привернути увагу до проблем соціального захисту поліцейських, які відряджені для проходження служби до інших органів і установ, зокрема, до закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України.

Зокрема на практиці виникають деякі складнощі із реалізацією абзацу 2 частини 3 статті 91 закону України «Про Національну поліцію», яка врегульовує особливості тривалості робочого часу для поліцейських, які проходять службу (навчаються) в закладах (установах), а також закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських.

Така ситуація склалася внаслідок того, при підрахунку робочого часу для поліцейських, що проходять службу в закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських із шестиденним робочим тижнем можливе перевищення граничної кількості робочих годин на тиждень, оскільки шість повних робочих днів становлять 48 годин робочого часу.

Крім того, службу в закладах (установах), а також закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських проходять не лише здобувачі вищої

освіти, але й науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники. Внаслідок цього слід врахувати положення ч. 1 ст. 56 Закону України «Про вищу освіту», відповідно до якого робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

На підставі вищенаведеного, пропонуємо частину 3 статті 91 Закону України «Про Національну поліцію» викласти в наступній редакції: «3. Тривалість робочого часу поліцейських становить 40 годин на тиждень. Для поліцейських, які проходять службу в структурних підрозділах центрального органу управління, територіальних органах, закладах, установах поліції, установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями. Для поліцейських, які проходять службу (навчаються) в закладах (установах), а також закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, установлюється п'ятиденний або шестиденний робочий тиждень згідно з освітніми програмами, а також навчальними (робочими навчальними) планами (але не перевищуючи 40 годин на тиждень та 36 годин для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти)».

Висновок. Пропоновані зміни до закону України «Про Національну поліцію» дозволять удосконалити механізм соціального захисту поліцейських, створити належні умови праці для особового складу, підвищити внутрішню мотивацію працівників при виконанні завдань із забезпечення публічної безпеки та порядку в державі, що, безумовно, позначиться на загальному рівні безпеки нашої держави та кожного громадянина країни.

Одержано 26.03.2019

УДК 349.2(477)

ОРЕСТ АНДРІЙОВИЧ БУДЬ,

ад'юнкта

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРЕВЕНТИВНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

Згідно із Законом України «Про Національну поліцію» поліцейські уповноважені застосовувати дії превентивного та примусового характеру в ході забезпечення публічної безпеки і порядку [1, ст. 29]. В цьому аспекті виникають ряд невирішених проблем, зокрема, існує на законодавчому рівні невизначеність прав і обов'язків поліцейських щодо застосування системи превентивних поліцейських заходів. До того ж недостатнє теоретичне вивчення та правова невизначеність загального змісту системи превентивних поліцейських заходів ускладнюють практичну ефективність їх застосування під час виконання поліцією правоохоронної функції держави.

Слід визнати, що термін «система» широко вживаний як у науці, так і в повсякденному житті. За термінологічним походженням поняття «система» (від давньогрецької «*σύστημα*» означає «ціле») є множиною взаємопов'язаних елементів, що взаємодіє з середовищем, як єдине ціле та відокремлена від нього. При цьому метою системи визнають її бажаний майбутній стан, а структурою системи – сукупність необхідних і достатніх для досягнення цілей зв'язків між її елементами [2, с. 243]. Загалом щодо визначення поняття «система», характеристики її змісту щодо застосування до поліцейських заходів на сьогодні у юридичній літературі існує багато поглядів. Незважаючи на це, у колі науковців відсутня усталена точка зору щодо загального визначення даної категорії. Найбільш прийнятною, на нашу думку, є точка зору О. М. Бандурки та А. М. Куліша, які розглядаючи поняття «система» з позиції діяльності правоохоронних органів, вважають, що важливим елементом (правоохоронної) системи є правоохоронні органи, які споріднені загальною метою, наділені відповідними завданнями і функціями, що полягають в забезпеченні законності і правопорядку у всіх сферах життєдіяльності держави. При цьому О. М. Бандурка вважає, що власно правове регулювання і є головним стабілізуючим і заспокійливим фактором життєдіяльності суспільства завдяки принципам демократії і справедливості [3, с. 92].